

SECȚIA I CIVILĂ

Drept civil

1. Condiția restituirii integrale în natură a terenurilor ocupate de construcții autorizate care nu mai sunt necesare unității deținătoare, în condițiile Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989.

– Legea nr. 10/2001: art. 10 alin. 5

Suprafețele de teren ocupate de construcții autorizate edificate după preluarea imobilului se restituie integral în natură persoanei îndreptățite, dacă acestea nu mai sunt necesare unității deținătoare iar titularul plătește o despăgubire constructorului reprezentând valoarea de piață potrivit art. 10 alin. 5 din Legea nr. 10/2001.

Obligația de restituire a suprafeței de teren, devine scadentă la data plății despăgubirii.

(Decizia civilă nr. 55/09.03.2017)

Prin acțiunea înregistrată pe rolul Tribunalului Argeș, reclamanta C.M.F. a chemat în judecată pe pârâta S.C. T.A. S.A., pentru a fi obligată să îi restituie în natură imobilele situate în comuna Tigveni, sat Bârsești, proprietatea autorului său B.P., decedat la 10.10.1953.

A arătat reclamanta că, în calitate de moștenitoare, a notificat-o pe pârâtă pentru a-i restitui în natură imobilele ce au fost proprietatea autorului său, deținute fără titlu legal, însă pârâta nu a emis o dispoziție, așa cum prevede Legea nr. 10/2001.

Prin sentința civilă nr. 14/13.01.2003 a fost respinsă ca inadmisibilă acțiunea, cu motivarea că doar în situația în care unitatea deținătoare emite o decizie sau dispoziție prin care respinge cererea de restituire în natură a imobilului sau, după caz, face persoanei îndreptățite o ofertă de restituire prin echivalent, persoana îndreptățită poate ataca în justiție decizia prevăzută la art. 24 alin. 1, or în speță unitatea deținătoare nu s-a pronunțat în niciun fel asupra cererii formulate de persoana îndreptățită, astfel că aceasta nu se poate adresa direct instanței de judecată, neputând invoca motive de nelegalitate și netemeinicie ale unei decizii care nu există.

Apelul declarat de reclamantă împotriva acestei sentințe a fost respins prin decizia nr. 64/A/24.04.2003 pronunțată de Curtea de Apel Pitești, în dosarul nr. 1661/2003, cu motivarea că reclamanta avea la îndemână o acțiune civilă prin care să solicite obligarea pârâtei la emiterea deciziei sau dispoziției motivate, conform art. 23 alin. 1 din Legea nr. 10/2001.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamanta, iar prin decizia nr. 6936/13.09.2006 pronunțată de Î.C.C.J. a fost admis acest recurs, au fost casate sentința tribunalului și decizia curții de apel și a fost trimisă cauza spre rejudecare la Tribunalul Argeș.

În cursul soluționării recursului reclamanta C.M.F. a decedat, astfel că, în temeiul art. 243 pct. 1 C. pr. civ., au fost introduși în cauză moștenitorii acesteia, F.L. și F.D.D..

În motivarea soluției pronunțate, instanța supremă a reținut că din perspectiva reclamantei, titulară a notificării, procedura prealabilă reglementată de Legea nr. 10/2001 a fost îndeplinită, iar refuzul persoanei juridice deținătoare de a soluționa cererea de restituire nu

poate fi apreciat ca un impediment legal pentru titularul notificării de a se adresa instanței de judecată pentru valorificarea drepturilor recunoscute de legea specială de reparație, sub pretextul inadmisibilității cererii de chemare în judecată, o asemenea teză contravenind spiritului legii analizate și principiului liberului acces la justiție, consacrat de art. 21 din Constituție. Prin nerespectarea termenului de soluționare a notificării, unitatea notificată a acceptat posibilitatea acționării sale în judecată, reclamanta neavând altă posibilitate de soluționare a cererii de restituire, într-un termen rezonabil, cu atât mai mult cu cât în prezenta cauză, prin întâmpinările depuse în apel și recurs, pârâta a susținut în termeni neechivoci faptul că reclamanta nu ar fi îndreptățită la restituirea imobilului (în natură sau prin echivalent), atitudine procesuală care echivalează cu o soluție de respingere a cererii de restituire.

Constatând că instanțele anterioare au soluționat în mod greșit litigiul pe calea excepției inadmisibilității cererii de chemare în judecată, Înalta Curte a admis recursul, a casat hotărârile și a trimis cauza spre rejudecare la Tribunalul Argeș.

În rejudecare, la data de 6.03.2003, reclamantii F.D.D. și F.L. au completat și precizat acțiunea, solicitând constatarea nulității absolute parțiale a certificatului de atestare a dreptului de proprietate seria M07 nr. 2955/17.12.2003 aparținând S.C. T.A. S.A., în baza art. 21 alin. 1 și 5 din Legea nr. 10/2001, precum și restituirea fructelor civile culese de S.C. T.A. S.A. după punerea în întârziere prin notificare. De asemenea, au precizat că, față de statuarea instanței supreme, acțiunea formulată reprezintă o plângere împotriva soluției de respingere a notificării nr. 554/2001 prin care s-a solicitat restituirea în natură a imobilului teren și construcție, preluat fără titlu de către stat de la autorul B.P..

Pârâta a invocat excepția lipsei calității procesuale active a petentei C.M.F., arătând că prin actele depuse la dosarul cauzei aceasta nu a făcut dovada că este moștenitoare a autorului B.P.. Instanța a unit această excepție cu fondul.

Pârâta a invocat și lipsa de obiect a acțiunii, susținând că reclamanta nu a stabilit clar obiectul cererii de investire a instanței, în sensul că a solicitat numai restituirea în natură a bunurilor imobile, pe care nu le-a identificat în parte, iar nu și contravaloarea lor în cazul pieirii obiectului.

Referitor la fondul cauzei, pârâta a solicitat respingerea acțiunii, arătând că bunurile imobile a căror restituire în natură se solicită nu sunt deținute de către aceasta, ci de către moștenitorul sezinar B.I.V., fiul autorului B.P. și că o parte din imobilele construcții sunt proprietatea sa, făcând parte din patrimoniul său, așa cum rezultă din înscrisurile atașate la dosarul cauzei, inclusiv din cele privind lichidarea, o parte nu mai există fiind demolate, iar altele aparțin S.C. M.P. S.R.L.

Urmare a decesului reclamantului F.L., intervenit la data de 11.06.2009, au fost introduși în cauză moștenitorii acestuia, N.M.L. și F.M.S., în temeiul art. 243 pct. 1 Cod procedură civilă.

Prin sentința civilă nr. 267/14.12.2009 au fost respinse excepțiile invocate de pârâtă.

A fost admisă în parte acțiunea și s-a constatat că reclamanta C.M.F., prin moștenitorii săi, este îndreptățită la restituirea următoarelor bunuri:

A. în natură: – 70.110 mp teren situat în comuna Tigveni, județul Argeș, identificat prin raportul de expertiză C. Vlăsceanu, pagina 77 și urm.; – magazie materiale (C8 – în schițele experților cauzei, C3 – în documentația cadastrală, fila 163); – casă de locuit (C10 + C11 – în schițele experților, C9 – în documentația cadastrală și documentația din dosarul de lichidare al pârâtei, numită și „sediu fermă și cantină” – fila 272); – bucătărie de vară (C12 – în schițele experților cauzei, C8 – în documentația cadastrală și documentația de lichidare numită și spălător, fila 272);

B. în echivalent (despăgubiri), fiind demolate: – grajd G1 (C7 – în schițele experților cauzei, C6 – în documentația cadastrală, fila 163, și documentația de lichidare, fila 272, denumită

magazie concentrate, în prezent înstrăinată); – moară, povarnă, fierăstrău; – construcțiile din planul de încadrare în zonă: G2 + G3 = grajduri, C1 + C2 = case de locuit, A2 + A3 + A4 + A5 = anexe gospodărești, toate evaluate în condițiile legii speciale.

A fost obligată pârâtă la plata către reclamantă a sumei de 1.125 lei reprezentând cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această soluție, instanța a analizat cu prioritate, în temeiul art. 137 Cod procedură civilă, excepțiile invocate de către pârâtă.

Referitor la excepția lipsei calității procesuale active a notificatoarei C.M., tribunalul a reținut că aceasta este nepoată de soră a lui B.P., fiind fiica A.I. (căsătorită C.), sora autorului, așa cum rezultă din Încheierea Judecătoreiei de pace mixtă Drăgășani a Județului Vâlcea, din data de 20.03.1947. Autorul B.P. a avut doi copii, B.M.E. și B.I.V., în prezent decedați și fără moștenitori, aspecte confirmate și de către pârâtă în notele de ședință și întâmpinările formulate. În plus, notificatoarea a dovedit calitatea de moștenitoare a autorului B.P. și cu certificatul de moștenitor nr. 5/13.01.1998, din care rezultă că este unica moștenitoare cu vocație succesorală concretă, iar acest înscris a fost încheiat înainte de promovarea acțiunii în justiție (nu pro causa) și nu a fost contestat ori infirmat de vreo instanță judecătorească.

A mai reținut tribunalul că reclamanta nu a solicitat decât bunurile ce au făcut parte din averea autorului B.P., iar împrejurarea că pe terenul solicitat expertul a identificat și bunuri construcții care sunt proprietatea pârâtei reprezintă o chestiune care va fi avută în vedere la soluționarea în fond a pricinii, fiind de notorietate că de cele mai multe ori calitatea procesuală presupune în realitate o judecată a însuși fondului cererii cu care a fost investită instanța.

Drept urmare, tribunalul a apreciat că excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei este neîntemeiată.

Referitor la excepția lipsei de obiect invocată de către pârâtă, tribunalul a reținut că una dintre expertizele efectuate în cauză a stabilit că unele dintre construcțiile aflate pe terenul în litigiu nu se mai regăsesc, fiind demolate, iar pe locul acestora au fost edificate de către pârâtă imobile noi având destinație de depozit etc. Pe de altă parte, a fost considerată ca neîntemeiată apărarea pârâtei în sensul că se încalcă principiul disponibilității prin analizarea posibilității acordării de despăgubiri (în condițiile în care reclamanta nu a solicitat acest lucru), tribunalul reținând că prin probele solicitate reclamanta și-a exprimat opțiunea de restituire prin echivalent. În plus, instanța supremă a mai sancționat o dată rigurozitatea excesivă și rigiditatea cu care instanțele de trimitere au tratat speța atunci când au respins-o pentru chestiuni de formalism pur.

În fine, tribunalul a reținut reaua credință a pârâtei care urmărește paralizarea acțiunii petentei prin invocarea unor aspecte procesuale neîntemeiate, ce echivalează cu intenția de limitare a accesului la justiție și de îngrădire a dreptului părții la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 al C.E.D.O.

Drept urmare, instanța a apreciat ca neîntemeiată excepția lipsei de obiect a acțiunii.

De asemenea, tribunalul a considerat că este neîntemeiată excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei, reținând că din probele administrate a rezultat că unele dintre construcții nu se mai regăsesc pe terenul solicitat, fiind demolate, iar reclamantii au solicitat, prin administrarea de probe ulterioare, repararea suferită prin preluarea abuzivă a imobilelor proprietatea autorului, prin echivalent.

Referitor la fondul cauzei, instanța a reținut că, potrivit extrasului din Tabelul nominal cu proprietarii persoane fizice sau juridice cu proprietăți de 50 ha sau mai mari din comuna Bârsești, județul Argeș, emis în copie de Arhivele Naționale, în anul 1945 autorul B.P. a figurat la numărul 22 cu un total de suprafață de teren de 77 ha și 4.000 mp, din care 53 ha teren arabil, 10 ha livezi și 14 ha și 4.000 mp fânețe.

Conform extrasului din Borderoul cu actele de preluare a moșiilor expropriate în baza Decretului-lege nr. 83/1949, emis în copie de aceleași arhive, la numărul 40 figurează proprietatea autorului B.P. din comuna Bârsești, plasa Curtea de Argeș.

Expertul cauzei, prin transpunerea înscrisurilor de la dosar, a identificat amplasamentul, întinderea și vecinătățile imobilului teren, în suprafață de 70.110 mp, având ca vecinătăți: N-Consiliul Local Tigveni, S-drum comunal, V-fir vale, E-drum național și a constatat că terenul se află în posesia pârâtei.

Tribunalul a înlăturat apărarea pârâtei în sensul că terenul este proprietatea sa conform certificatului de atestare a dreptului de proprietate seria M07 nr. 2955/17.12.2003, reținând că actul juridic respectiv, fiind încheiat în timpul judecării prezentei cauze, precum și cele subsecvente, de concesiune, sunt lovite de nulitate absolută conform art. 21 alin. 1 și 5 din Legea nr. 10/2001.

A mai reținut instanța, pe baza expertizei privind construcțiile, că o parte dintre acestea, vechi, aparținând autorului B.P., se află și în prezent pe terenul în litigiu, iar o parte au fost demolate. Altele au fost edificate de pârâta S.C. T.A. S.A. și aparțin acesteia, conform actelor depuse la dosarul cauzei și valorificate în procedura lichidării judiciare.

Pentru teren și pentru construcțiile efectiv amplasate pe acestea, instanța a apreciat că se impune restituirea acestora în natură către reclamantii în baza art. 21 din Legea nr. 10/2001, în condițiile ineficienței certificatului de atestare emis cu încălcarea dispozițiilor art. 21 alin. 5 din Legea nr. 10/2001.

Pentru construcțiile care nu se mai găsesc pe terenul în litigiu, fiind demolate, sau care, deși se găsesc, au fost înstrăinate, se impune repararea prin echivalent, conform art. 26 din Legea nr. 10/2001.

În fine, pentru construcțiile proprietatea pârâtei, reclamantii nu au putut face dovada că ar fi edificate cu materiale provenind de la construcțiile demolate (expertul arătând calitatea și contravaloarea materialelor de construcție înglobate în acestea), motiv pentru care ele nu pot fi retrocedate reclamantilor.

Tribunalul a apreciat că cererea privind contravaloarea fructelor civile este neîntemeiată, deoarece reclamantii nu au administrat nicio probă privind cuantumul lipsei de folosință.

Pentru toate aceste considerente, Tribunalul Argeș a admis în parte acțiunea, conform celor arătate mai sus, iar în baza art. 276 Cod procedură civilă a obligat-o pe pârâta să plătească reclamantilor suma de 1125 lei reprezentând cheltuieli de judecată, proporțional cu capetele de cerere admise.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel reclamantii și pârâta.

Prin decizia civilă nr. 62/A/2010 a Curții de Apel Pitești au fost admise apelurile declarate de pârâta și reclamantii și s-a desființat sentința de fond și a fost trimisă cauza spre rejudecare la același tribunal.

Pentru a hotărî astfel s-au reținut următoarele.

În rejudecarea cauzei, reclamantii și-au completat acțiunea, solicitând instanței să constate nulitatea absolută parțială a certificatului de atestare a dreptului de proprietate asupra terenurilor, seria M07 nr. 2955/17.12.2003, în temeiul dispozițiilor art. 21 alin. 1 și 5 din Legea nr. 10/2001.

Au motivat reclamantii că acest titlu a fost emis cu încălcarea dispozițiilor legale arătate, întrucât imobilul a fost preluat fără acte, iar la data emiterii certificatului de atestare părțile se aflau deja în litigiu.

Deși investit legal cu această cerere, tribunalul nu s-a pronunțat asupra acesteia, aspect ce rezultă din dispozitivul sentinței civile nr. 267/14.12.2009.

Numai în considerentele hotărârii, tribunalul a reținut că certificatul seria M07 nr. 2955 este lovit de nulitate absolută, conform art. 21 alin. 1 și 5 din Legea nr. 10/2001, fiind încheiat în timpul judecării prezentei cauze (promovată la data de 11.11.2002).

A rezultat, așadar, că instanța nu a soluționat în fond cererea prin care reclamantii au solicitat constatarea nulității parțiale a certificatului de atestare a dreptului de proprietate al

pârâtei, situație față de care Curtea, în temeiul art. 297 alin. 1 teza I Cod procedură civilă, a admis apelurile și a desființat sentința Tribunalului Argeș, trimitând cauza spre rejudecare aceleiași instanțe.

În rejudecare tribunalul a efectuat o expertiză tehnică de identificare și evaluare a imobilelor terenuri și construcții.

Prin sentința civilă nr. 113/10 aprilie 2013, Tribunalul Argeș, în rejudecare a respins excepțiile, a admis în parte acțiunea civilă formulată reclamantii F.D.D., N.M.L., F.M.S. și s-a dispus restituirea în natură a terenului de 49.623,04 mp – teren deținut de autorul B.P. și identificat în cele șase parcele, în raportul de expertiză M.L.; s-a dispus restituirea construcțiilor aflate de teren cu excepția construcțiilor C6, C4, C5, C7 și C27 – ce aparțin persoanei I.V. conform sentinței civile nr. 85/1998; s-a dispus anularea certificatului de atestare a dreptului de proprietate seria M07 nr. 2955/17.12.2003 emis de pârâtă și s-a respins cererea de intervenție ca fiind prematur formulată, obligând pârâta la plata sumei de 5.265,15 lei, cheltuieli de judecată.

Împotriva acestei sentințe, au declarat recurs reclamantul M.C.B., în nume propriu și în calitate de procurator al reclamantelor: N.M.L. și F.M.S., și pârâta SC T.A. SA Tigveni prin lichidator judiciar SCP Prolex IPURL.

Prin decizia civilă nr. 3854/21.11.2013 a Curții de Apel Pitești au fost admise recursurile declarate, s-a desființat sentința de fond și a fost trimisă cauza spre rejudecare la același tribunal.

Curtea a constatat că se impune admiterea recursurilor, pentru următoarele considerente:

Prin decizia civilă nr. 62/A/6.05.2010, pronunțată de Curtea de Apel Pitești în dosarul nr. 523/46/2010, s-au admis apelurile declarate de părțile din această cauză, sens în care s-a constatat că instanța nu a soluționat în fond cererea prin care reclamantii au solicitat constatarea nulității parțiale a certificatului de atestare a dreptului de proprietate al pârâtei.

Criticile de nelegalitate privind nemotivarea hotărârii judecătorești au fost reținute de Curtea ca întemeiate.

Dispozițiile art. 261 pct. 5 C. pr. civ., prevăd obligația instanței de judecată de a arăta, în cadrul hotărârii, motivele de fapt și de drept care au stat la baza formării convingerii în soluționarea fondului cauzei, precum și motivele pentru care au fost înlăturate cererile părților.

Nerespectarea acestor prevederi este sancționată cu nulitatea hotărârii, conform art. 105 alin. 2 C. pr. civ.

Instanța de fond nu numai că a omis să prezinte situația de fapt, dar nici nu a răspuns argumentelor invocate de părți fără a indica în ce măsură și-a însușit sau nu, motivele prezentate de instanțele superioare.

Curtea a reținut că obligația judecătorului de a demonstra în scris de ce s-a oprit la soluția dată, a fost încălcată în cauza de față, iar pârâta este îndreptățită să susțină că hotărârea tribunalului nu este suficient motivată, și că apărările sale nu au fost examinate în mod echitabil, potrivit art. 6 par. 1, din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (hotărârea din 28.04.2005 a Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Albina împotriva României, M. Of. nr. 1049/25.11.2005).

În cauză, hotărârea instanței de fond nu cuprinde motivele pe care se sprijină, tribunalul limitându-se la a reține în susținerea soluției că sunt întrunite prevederile art. 21 alin. 1 și 5 din Legea nr. 10/2001, sens în care a dispus nulitatea certificatului de atestare a dreptului de proprietate seria M 07 nr. 2955/2003.

În considerentele hotărârii nu s-au arătat motivele de fapt și de drept care au condus la pronunțarea soluției tribunalului, cum rezultă din dispozițiile art. 261 pct. 5 C. pr. civ., astfel încât această sentință civilă face imposibilă analiza în cadrul recursului, a legalității și temeiniciei sale pe fond, nemotivarea hotărârii echivalând în fapt cu o necercetare a fondului pricinii.

Ca urmare a casării cu trimitere spre rejudecare dispusă într-o primă fază de Înalta Curte de Casație și Justiție și a desființării sentinței cu trimiterea cauzei spre rejudecare de către Curtea de Apel Pitești prin decizia nr. 62/A/6.05.2010, tribunalul trebuia să analizeze sub toate aspectele motivând în fapt și în drept, soluționarea cererilor de restituire în natură a imobilelor situate în comuna Tigveni, sat Bârsești, proprietatea autorului reclamanților B.P., decedat la 10.10.1953.

Cu privire la fondul cauzei, s-a constatat că pentru aplicarea dispozițiilor art. 10 din Legea nr. 10/2001, instanța de fond trebuia să se preocupe de stabilirea situației de fapt, pentru a se putea face o corectă aplicare a normelor legale incidente.

Cum în cauză se pune problema aplicării prevederilor art. 10 din Legea nr. 10/2001, tribunalul trebuia să aibă în vedere și căile de acces necesare pentru buna utilizare a părților din imobil, care nu pot fi restituite în natură, această din urmă problemă, a stabilirii căilor de acces fiind invocată și în apelul formulat la data de 4.02.2010 de pârâta S.C. T.A. S.A. Tigveni.

Pentru stabilirea incidenței în cauză a art. 10 alin. 2 și 3 din Legea nr. 10/2001, s-a apreciat că se impune verificarea existenței în speța de față a ipotezelor reglementate de aceste norme legale.

Tribunalul nu a motivat necesitatea stabilirii căilor de acces pe terenul ce face obiectul dosarului și nu a arătat ce suprafețe de teren sunt aferente construcțiilor edificate de pârâtă.

În lipsa considerentelor pentru care instanța de fond a admis în parte acțiunea civilă formulată de reclamanți, Curtea a constatat necesar a casa sentința civilă cu trimitere spre rejudecare, pentru a se dispune administrarea tuturor probelor necesare pentru stabilirea în mod precis, fără echivoc, a situației de fapt referitoare la terenul în litigiu, cu aplicarea judicioasă a prevederilor art. 10 din Legea nr. 10/2001.

Cauza a fost înregistrată din nou pe rolul Tribunalului Argeș la data de 29.01.2014 în cauză fiind depusă de către pârâtă cererea reconvențională prin care s-a solicitat obligarea reclamanților la plata sumei de 416.519 lei reprezentând contravaloare construcții C1, C13, C14, C15, C17, C18, C19, C22, C23, C25, C26, N6 edificate de aceasta în situația în care se vor restitui reclamaților terenurile aferente acestora.

În cauză s-au administrat proba cu înscrisurile depuse de părți o expertiză tehnică de identificare a terenurilor și construcțiilor și o expertiză în construcții de evaluare a imobilelor.

Tribunalul Argeș, Secția civilă, prin sentința civilă nr. 212/1.06.2016 a admis în parte cererea completată, modificată și precizată și a dispus restituirea în natură a terenului în suprafață de 49.623 mp și a terenului în suprafață de 17.916 mp, identificate în RET M.L. și completările ulterioare la acesta și planșa anexă nr. 1 și planșa anexă nr. 2 și în completare.

Suprafața de 17.916 mp a fost identificată în RET M.L. prin culoarea verde pe planșa anexă nr. 2 și notată cu Lv 77 și Lv 76 pe planșa anexă nr. 1.

A dispus restituirea construcțiilor aflate pe teren cu excepția C6 – fostul conac, C10, C11 – cabină și cântar basculă, C16 – moară-șopron, C20 – atelier mezelărie, C21, C22 fose septice.

A admis în parte cererea reconvențională și a dispus obligarea reclamanților la plata sumei de 231.795 lei, reprezentând contravaloare construcții C1, C13, C14, C15, C17, C18, C22, C23, C25, C26 conform RET G.M.

A constatat nulitatea absolută parțială a certificatului de atestare a dreptului de proprietate seria MO7 nr. 2955/17.12.2003 pentru suprafața de 49.623 mp. A fost obligată pârâta la plata către reclamanți a sumei de 7.265,15 lei cheltuieli de judecată.

Pentru a hotărî astfel, tribunalul a reținut următoarele:

Notificatoarea C.M., este nepoată de soră a lui B.P., fiind fiica A.I.(căsătorită C.), sora autorului B.P. care a avut doi copii, B.M.E. și B.I.V., în prezent decedați și fără moștenitori,

Notificatoarea C.M. este unica moștenitoare cu vocație succesorală concretă, iar ca urmare a decesului său în timpul procesului au fost introduși în cauză moștenitorii acesteia, F.L. și F.D.D.

La data de 11.06.2009 a intervenit decesul reclamantului F.L., fiind introduși în cauză moștenitorii acestuia, N.M.L. și F.M.S.

În ceea ce privesc bunurile imobile solicitate prin cererea principală așa cum a fost completată și modificată instanța a reținut că aceasta privește atât construcțiile cât și suprafețele de teren ce au făcut parte din averea autorului B.P.

S-a avut în vedere că potrivit extrasului din Tabelul nominal cu proprietarii persoane fizice sau juridice cu proprietăți de 50 ha sau mai mari din comuna Bârsești, județul Argeș, emis în copie de Arhivele Naționale, în anul 1945, autorul B.P. a figurat la numărul 22 cu un total de suprafață de teren de 77 ha și 4.000 mp, din care 53 ha teren arabil, 10 ha livezi și 14 ha și 4.000 mp fânețe.

Conform extrasului din Borderoul cu actele de preluare a moșiilor expropriate în baza Decretului-lege nr. 83/1949, emis în copie de aceleași arhive, la numărul 40 figurează proprietatea autorului B.P. din comuna Bârsești, plasa Curtea de Argeș.

Expertul cauzei, M.L. a transpus în teren înscrisurile invocate de către fiecare parte și le-a materializat pe planșele anexe raportului efectuat și completat ulterior.

În acest sens, tribunalul a avut în vedere că a fost transpus extrasul din planul topografic la scara 1:5000, terenurile avute de autorul I.B. (tatăl autorului reclamantilor P.B.) teren aferent caselor din Bârsești cu împrejurimile ce formau suprafața totală de 20,27 ha potrivit Planului proprietății Bârsești-Vlădești și a cărții de hotărnicie din anul 1895 prin conturul de culoare verde.

A fost materializat și perimetrul terenului pârâtei-reclamante înscris în certificatul de atestare a dreptului de proprietate seria MO7 nr. 295/17.12.2005 avizată de O.C.P.I. Argeș, nr. cadastral 223 conturul de culoare portocalie.

Nu au fost identificate toate terenurile menționate în decretul de expropriere nr. 83/1949, ci doar terenul ce face obiectul litigiului din prezenta cauză. Expertul a stabilit că terenul în litigiu era aferent conacului din Bârsești și anexelor, construcții existente și în prezent și corespunde vecinătăților actuale așa cum se observă în planșa nr. 1.

Terenul ce aparține pârâtei-reclamante în baza certificatului de atestare a dreptului de proprietate și documentației cadastrale nr. 9723/17.06.2005 se suprapune în totalitate peste fostul amplasament al terenului autorului I.B. din punctul „Curtea Caselor Bârsești” aferent conacului și anexelor.

Expertul cauzei a identificat și suprafața de 17.961 mp notată cu Lv 77 și Lv 76 pe planșa nr. 1 ce este inclusă în suprafața de 20,27 ha respectiv perimetrul conturat cu verde A-B-C-D-E-F-G-A și a aparținut fostului IAS, iar în prezent este deținută de pârâta-reclamantă. Această suprafață excede suprafeței de 49.623 mp, menționată la poziția nr. 1 din certificatul de atestare a dreptului de proprietate al pârâtei-reclamante.

În ceea ce privesc construcțiile același expert a identificat în conformitate cu ultima decizie de casare căile de acces așa cum se observă pe planșa nr. 2.

După cum a precizat la ultimele obiecțiuni ce au fost încuviințate, expertul cauzei a arătat că aceste căi de acces au fost stabilite având în vedere accesul la acestea și nu obiectul de activitate raportat la un act normativ. S-a menționat că în prezent nu există nicio activitate aspect ce nu a fost contestat de părți.

Pe planșa nr. 2 de au fost identificate atât construcții vechi ce au aparținut autorilor reclamantilor cât și construcții ce aparțin pârâtei ori unei terțe persoane. Astfel au fost identificate ca fiind construcții vechi ale autorilor reclamantilor existente pe terenul în litigiu: C3 magazie materiale, C8 spălător, C9 fostul sediu fermă-cantina.

Construcțiile ce aparțin pârâtei-reclamante sunt: C1 bloc, C17 fânar, C18 fânar, C19 fânar, C23 grajd cu padocuri, C25 grajd cu padocuri.

Construcțiile ce aparțin unei terțe persoane, respectiv numitei I.V.: C6 fostul conac, C10, C11 cabina și cântar basculă, C16 moară-șopron, C20 atelier de mezelărie, C21, C22 fose septice.

Ca urmare a acestei situații instanța a constatat că în aceea ce privesc eventualele construcții ce au aparținut fostului proprietar, iar în prezent nu mai sunt nu se poate considera că s-a făcut dovada existenței acestora în lipsa administrării unui minim de probatoriu.

Cu privire la construcțiile ce la momentul efectuării expertizei aparțin unei terțe persoane menționate mai sus instanța constată că nu a fost investită cu o cerere în acest sens, astfel că nu se va putea pronunța în acest sens.

În ceea ce privește cererea reconvențională formulată de pârâtă instanța a considerat că aceasta este întemeiată în parte având în vedere că în conformitate cu ultima expertiză efectuată de expert Gherghel Maria acesta urmând a fi avută în vedere față de momentul la care a fost efectuată, instanța apreciind că este cea mai în măsură să reflecte valoarea reală a construcțiilor ce vor fi menționate în continuare.

Astfel au fost luate în considerare următoarele valori: C1-157,52 lei, C13 este o construcție fără valoare, C14-fără valoare, C15-715,20 lei, C17-1.513 lei, C18-712 lei, C19-715,2 lei, C22 – aparține lui I.V., C23-7.222 lei, C25-7.366 lei, C26 fără valoare, N6 fără valoare edificate de aceasta în situația în care se vor restitui reclamațiilor terenurile aferente acestora.

Așadar din probele administrate rezultă că autorului reclamanților, respectiv numitului P.B. i-au fost preluate fără nici un titlu imobilele în litigiu, astfel că devin incidente dispozițiile art. 2 alin. 1 lit. H) din Legea nr. 10/2001, preluarea făcându-se fără un titlu valabil și fără plata vreunei despăgubiri, iar conform art. 24 din același act normativ, în absența unei probe contrare, existența și întinderea dreptului de proprietate se prezumă a fi cea recunoscută în actul normativ sau de autoritate prin care s-a dispus măsura preluării abuzive sau s-a pus în executare această măsură.

În ceea ce privește cererea de constatare a nulității absolute parțiale a certificatului de atestare a titlului de proprietate asupra terenului, eliberarea acestui act administrativ se va avea în vedere că în practica instanței supreme este consacrată opinia potrivit căreia, având în vedere contextul social și adoptării Legii de reparație nr. 10/2001, că un asemenea act administrativ nu poate în nici un caz să facă dovada absolută proprietății asupra terenurilor în contra drepturilor beneficiarilor acestui din urmă act normativ și nici nu poate împiedica asupra realizării efective a legii de reparație, acest lucru neputând fi interpretat decât ca o încălcare efectivă a art. 1 din Protocolul I al Convenției Europene al Drepturilor Omului care protejează dreptul de proprietate al persoanei, în toată plenitudinea sa.

Modul în care la nivelul anului 1949 prin Decretul nr. 83, aceste bunuri au trecut în proprietatea statului contravenea flagrant inclusiv dispozițiilor instituționale aplicabile la acel moment, care, chiar dacă nu protejau în mod efectiv dreptul de proprietate prevedeau faptul că exproprierile se pot face numai cu plata unui drept de despăgubiri. Cum nici un moment în cauză nu s-a făcut nici dovada deținerii de către stat a unui titlu valabil care să justifice preluarea și nici a plății a unui drept de despăgubiri către persoana al cărei patrimoniu a fost afectat de expropriere, o astfel de deținere de către stat a bunurilor nu poate avea caracter legal.

În contextul expus, nu are nici o semnificație juridică faptul că la emiterea certificatului de atestare a dreptului de proprietate, documentația trebuia sau nu să conțină titlu de proprietate al statului asupra bunului pentru care s-a emis certificatul.

Ceea ce este cu adevărat important este faptul că, datorită argumentelor expuse mai sus statul nu a dobândit niciodată în mod legal dreptul de proprietate asupra imobilelor revendicate.

Reținând cele de mai sus în cauză instanța a constatat că în ceea ce privește cererea reconvențională sunt incidente dispozițiile art. 10 alin. 5 din Legea nr. 10/2001 a fost admisă

în parte cererea reconvențională și a dispus obligarea reclamanților la plata sumei de 231.795 lei reprezentând contravaloare construcții C1, C13, C14, C15, C17, C18, C22, C23, C25, C26 conform RET Gherghes Maria.

În baza art. 276 Cod procedură civilă a fost obligată pârâta-reclamantă la plata către reclamante a sumei de 7.265,15 lei cheltuieli de judecată.

Împotriva acestei hotărâri au declarat recurs reclamantele, intervenientul în nume propriu și pârâta Topolog Agroprod SA Tigveni.

Reclamantele și intervenientul au criticat sentința pentru următoarele motive:

- instanța de fond nu s-a pronunțat asupra capătului de cerere privind restituirea în natură a suprafeței de 2.017 mp, deținuți nelegal de SC Marco Polo SRL, această suprafață făcând parte din suprafața totală notificată;

- instanța de fond nu s-a pronunțat asupra capătului de cerere privind restituirea în natură a suprafeței de 9.513 mp, deținuți de pârâtă în baza certificatului de atestare a dreptului de proprietate, act nul pentru că a fost obținut după emiterea notificării, iar suprafața face parte din totalul terenului pentru care s-a emis notificarea;

- instanța de fond nu s-a pronunțat asupra capătului de cerere privind obligarea pârâtei de a le plăti prin compensare valoarea imobilului autorului, G1= C6, nedemolat, înstrăinat cu valoare de 133.264 lei;

- instanța de fond nu s-a pronunțat asupra capătului de cerere privind restituirea prin compensare a valorii imobilelor autorului, demolate, G2+G3+C2+C3+A2+A3+A4+A5+povarnă + + moară + fierăstrău în valoare totală de 70.368 lei;

- instanța nu s-a pronunțat asupra cererii ca pârâta să plătească prin compensare suma de 155.737,20 lei, reprezentând cheltuielile cu demolarea construcțiilor acesteia, C13+C14+C15+C17+C18+C19+6N, construcții temporare, amortizate și degradate, edificate fără autorizare;

- în cuprinsul sentinței s-au strecurat mai multe erori materiale ce creează confuzii cu privire la construcțiile pârâtei și la valoarea reală a acestora, în sensul că această valoare este de 175.395,40 lei, ci nu de 231.795 lei, cum a reținut instanța;

- hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii; motivarea hotărârii nu este clară, precisă, cu referire la probele administrate, neindicând motivele de fapt și de drept, care au format convingerea instanței și nici motivele pentru care au fost înlăturate apărările părților.

Prin recursul formulat, pârâta T.A. SA Tigveni, prin lichidator judiciar Prolex IPURL a criticat sentința pentru motive de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 9 C. pr. civ., susținând că a fost dată cu încălcarea legii, astfel:

- sentința este nelegală și netemeinică întrucât terenul pentru care s-a dispus restituirea nu a fost proprietatea autorului reclamanților, defunctul B.P.; reclamantele nu au depus la dosar titlu de proprietate sau actul de expropriere din care să rezulte terenul pretins de aceștia, cartea de hotărnicie din anul 1895 făcând referire la o altă persoană, I.B. și neredând situația proprietății pe perioada pentru care sunt incidente dispozițiile Legii nr. 10/2001, anume 1945-22 decembrie 1989. Amplasamentul terenului redat de expertul M.L. nu se identifică cu terenul pretins de reclamante, în temeiul cărții de hotărnicie din anul 1895, act primar în care se menționează că proprietatea este traversată prin mijloc și de la nord la sud de valea râului Topolog, iar în schița întocmită de expert râul Topolog nu traversează terenul, ci trece mult spre vest;

- sentința este dată cu încălcarea dispozițiilor art. 10 pct. 2 și 3 din Legea nr. 10/2001, instanța dispunând în mod greșit restituirea terenului aferent construcțiilor ridicate de recurenta-pârâtă anterior anului 1989 și anume: C1-bloc de locuințe, C13, C14 și C15-siloz, C17, C18-fânar, C23, C24, C25 și C26-grajduri și padocuri pentru vite; terenul aferent construcțiilor

cu calea de trecere la calea publică nu poate face obiectul restituirii în natură, deoarece este ocupat de construcții edificate între anii 1967-1989, conform probelor administrate, problema autorizației de construcție neavând relevanță în cauză, deoarece dispozițiile art. 10 pct. 3 din lege, impun autorizația de construcție numai pentru construcțiile edificate după 1.01.1990;

– instanța a încălcat dispozițiile art. 10 pct. 5 din Legea nr. 10/2001, întrucât s-a dispus restituirea întregului imobil și cu construcțiile proprietatea recurentei fără să fie îndeplinită condiția prevăzută de textul de lege și anume restituirea în natură a terenurilor pe care s-au edificat construcții, dacă persoana îndreptățită achită o despăgubire reprezentând valoarea de piață a construcției;

– s-a dispus restituirea a ceea ce recurenta nu deține, respectiv a suprafeței de 17.916 mp. Acest teren având categoria de folosință arabil, ci nu curți-construcții, cum este suprafața de 49.623 mp, pentru care recurenta are titlu de proprietate. Suprafața de 17.916 mp este deținută de Agenția Domeniilor Statului;

– în ceea ce privește cererea reconvențională suma datorată cu titlu de despăgubiri este de 412.549 lei, ci nu de 231.795 lei, cum greșit a dispus instanța; este vorba despre suma stabilită prin raportul de expertiză P.G. din dosarul primei judecăți la tribunal, expertiză ce nu a fost înlăturată cu ocazia administrării acestei probe și menținută de instanța de recurs, instanța dispunând o nouă expertiză de evaluare a construcțiilor de către expert G.M., față de care a formulat obiecțiuni sub aspectul subevaluării clădirilor proprietatea recurentei, obiecțiuni pe care instanța trebuia să le admită;

– în mod greșit a fost obligată pârâta-recurentă la plata sumei de 7.265 lei cheltuieli de judecată, acțiunea fiind admisă în parte și cheltuielile trebuiau admise tot în parte, respectiv 50% din onorariile experților.

Prin întâmpinare, părțile au solicitat respingerea, ca nefondate, a recursurilor formulate.

Prin decizia nr. 55/09.03.2017, Curtea de Apel Pitești – Secția civilă a admis recursul formulat de pârâta SC T.A. SA Tigveni, prin lichidator judiciar SCP Prolex IPURL, împotriva sentinței civile nr. 212/1 iunie 2016, pronunțată de Tribunalul Argeș, în dosarul nr. 3280/109/ 2010*, intimată fiind pârâta A.D.S.; a modificat sentința în parte, în sensul că reduce cuantumul cheltuielilor de judecată la suma de 5.000 lei; a menținut în rest sentința; a respins ca nefondat recursul declarat de reclamante F.M.S. și N.M.L. și de intervenientul în interes propriu M.C.B. împotriva aceleiași sentințe.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut următoarele:

Cu privire la recursul declarat de reclamante și intervenient:

Recurenții au susținut că instanța de fond nu s-a pronunțat asupra capătului de cerere privind restituirea în natură a suprafeței de 2.017 mp, deținuți de SC M.P. SRL, această suprafață făcând parte din suprafața totală notificată. În acest sens s-a invocat prevederile art. 304 pct. 6 Cod procedură civilă, referitor la motivul de nelegalitate ce vizează situația când instanța a acordat mai mult decât s-a cerut ori ceea ce nu s-a cerut. Textul de lege nu are incidență în situația de *minus petita* invocată de recurent.

O atare nepronunțare putea fi valorificată într-o altă procedură legală, de care recurenții nu au uzat cu privire la suprafața de 2.017 mp.

Pe de altă parte, Curtea constată că suprafața de 2.017 mp teren nu se regăsește în titlul de proprietate invocat de pârâtă și nici nu este deținut de către aceasta, ci de societatea M.P. SRL, care nu este parte în cauză, astfel încât în mod corect tribunalul nu a dispus restituirea de către pârâtă, a acestui teren.

În ceea ce privește critica referitoare la terenul în suprafață de 9.513 mp:

Prin sentința civilă nr. 267/14.12.2009, pronunțată de Tribunalul Argeș, s-a admis în parte cererea recurenților și s-a dispus restituirea în natură a suprafeței de 70.110 mp, respectiv suprafața de teren identificată prin raportul de expertiză C.V.-pag.77 și următoarele.

Împotriva acestei hotărâri, reclamantii și pârâta au formulat apeluri, soluționate prin decizia civilă nr. 62/A/6.05.2010; reclamantii au criticat sentința doar pentru nesoluționarea petiului privind constatarea nulității absolute parțiale a titlului pârâtei și pentru greșita acordare a cheltuielilor de judecată, fără a face nicio critică cu privire la întinderea suprafeței de teren ce le-a fost acordată.

Numai în următoarele cicluri procesuale, reclamantii au formulat critici, pretinzând restituirea de la pârâtă a unei suprafețe în plus în raport de cea atribuită inițial, prin prima hotărâre și invocând îndreptățirea la atribuirea suprafeței de 9.513 mp.

Instanța este însă ținută de limitele rejudecării fondului, limite ce sunt determinate de criticile părților formulate față de prima hotărâre pronunțată; prima instanță a atribuit reclamantilor însă aceeași suprafață, ca întindere ca și cea pentru care s-a dispus restituirea prin hotărârea ce face obiectul recursului de față. Cum însă s-a făcut un prim control al instanței de judecată, în raport de criticile părților ce nu vizau întinderea suprafeței de teren atribuit și instanța nu s-a pronunțat cu privire la întinderea terenului în sensul verificării acestuia pentru a se putea susține că este eventual mai mare decât suprafața pentru care s-a dispus restituirea prin hotărârea recurată, pricina în mod corect s-a rejudecat numai cu privire la această suprafață de teren.

De altfel, așa cum rezultă din schița de la fila 22 dosar nr. 146/109/2007, expertul V.C. a delimitat suprafața ce s-a atribuit reclamantilor prin sentința civilă nr. 267/2009, până la limita drumului comunal pe latura de sud, menționând în cuprinsul raportului de expertiză că este limita terenului indicat de reclamant că a făcut obiectul actului primar deținut de autorul B.P..

Reclamantii au susținut, doar ca obiecțiune la raportul de expertiză întocmit de expert M.L., că în acest raport nu s-au făcut referiri la suprafața de 9.513 mp, despre care au pretins că ar fi cuprinsă în certificatul de atestare a dreptului de proprietate al pârâtei.

În raport de modul în care s-au succedat ciclurile procesuale și de criticile formulate de recurenții-reclamantii față de hotărârea nr. 267/2009, se constată că tribunalul și-a stabilit în mod corect limitele rejudecării fondului, determinate în funcție de aceste critici, referitoare la întinderea suprafeței ce s-a dispus a fi inițial restituită.

Așa fiind, se constată că este neîntemeiată critica cu privire la nepronunțarea instanței asupra cererii de restituire a terenului în suprafață de 9.513 mp.

Critica ce se referă la nepronunțarea asupra capătului de cerere privind obligarea pârâtei de a le plăti prin compensare valoarea imobilului G1=C6 nedemolat, înstrăinat, cu valoarea de 133.264 lei, este de asemenea neîntemeiată.

Contrar acestei susțineri, s-a constatat că tribunalul s-a pronunțat cu privire la acest imobil, reținând în considerentele sentinței că aparține unei terțe persoane, numita I.V..

În ceea ce privește nepronunțarea instanței asupra capătului de cerere privind restituirea prin compensare a valorii imobilelor demolate, în valoare totală de 70.368 lei, de asemenea se constată că instanța de fond s-a pronunțat cu privire la acest capăt de cerere, reținând că în prezent nu mai sunt și că nu s-a făcut dovada existenței acestora în lipsa administrării unui minim de probatoriu.

Critica privind nepronunțarea instanței asupra cererii prin care pârâta să fie obligată să plătească prin compensare, cu bunurile sale, suma de 155.737,20 lei, reprezentând cheltuieli cu demolarea construcțiilor acesteia, C13+C14+C15+C17+C18+C19+6N, este de asemenea neîntemeiată.

O asemenea critică nu poate fi invocată pe calea apelului, aceasta fiind soluționată prin sentința civilă nr. 419/26.10.2016, a Tribunalului Argeș, rămasă irevocabilă prin decizia civilă nr. 25/31.01.2017, a Curții de Apel Pitești, prin care a fost soluționată cererea completatoare referitoare la nepronunțarea instanței asupra acestui petit.

În ceea ce privește critica referitoare la existența, în cuprinsul hotărârii recurate a unor erori materiale referitoare la valoarea construcțiilor pârâtei, în sensul că o această valoare